

3. Water leidend

Water is het nieuwe goud. We dachten dat we nooit tekort zouden komen en dat de dijken hoog genoeg waren. De afgelopen jaren hebben we echter ondervonden dat door de klimaatverandering meer weersextremen plaatsvinden. Extreme neerslag en langdurige droogte eisen hun tol in de natuur. In natuurgebieden vallen regelmatig vennen, beken en moerassen droog. Gewassen verdorren op het land en op steeds meer plekken wordt de landbouw belemmerd door verzilting. In steden zorgt hittestress steeds vaker voor problemen. Het kan in de stad enkele graden warmer worden dan op het platteland, waardoor meer mensen overlijden. Ons klimaat verandert radicaal en dat vergt radicale oplossingen en maatregelen. Drinkwaterbedrijven luiden de noodklok over drinkwatervoorraden. Ook staat de kwaliteit van het grondwater steeds meer onder druk. Dit vraagt om aanpassing van het watersysteem met een nieuwe balans in het vasthouden, bergen en afvoeren van water en om betere bescherming van het grondwater.

De Maas, de Waal, de Nederrijn en de IJssel stromen allemaal door Gelderland. De ChristenUnie wil dat water nergens in Nederland tot gevaarlijke situaties kan leiden en daarom ondersteunen we voluit het werk in het Deltaprogramma, waarin de overheden samenwerken aan het vergroten van de veiligheid. Wij willen dat water sturend wordt bij ruimtelijke ontwikkeling en dat de provincie bij ruimtelijke ordening meer rekening houdt met waterveiligheid, waterbeschikbaarheid en waterkwaliteit.

3.1 Waterhoeveelheid

In Gelderland zijn we bekend met de gevolgen

van te veel en van te weinig water. Het herstellen van beek- en moerassystemen kan helpen om water langer bovenstrooms vast te houden. Daarmee blijft water langer in het seizoen beschikbaar voor de landbouw en kunnen overstromingen in lagergelegen gebieden worden voorkomen. Dit vraagt echter soms ingrijpende aanpassing van het landschap met zowel voor- als nadelen voor de landbouw. Goed overleg in gebiedsprocessen is daarvoor essentieel. Daarnaast is het nodig om minder grondwater op te pompen. De ChristenUnie wil dat het grondwatergebruik door de industrie sterk wordt verminderd. De grootste hoeveelheid grondwater wordt echter gebruikt door huishoudens. Het is nodig dat we de burgers oproepen om hun watergebruik aan te passen. In de vorige periode is onze motie daarover unaniem aangenomen.

Het beleid voor het grondwater moet worden afgestemd met het beleid voor het oppervlaktewater, want het gaat om hetzelfde watersysteem. Diverse beken worden gevoed door het grondwater en het grondwater wordt aangevuld door oppervlaktewater. Samenwerking tussen de provincie en de waterschappen is daarom van groot belang.

3.2 Waterkwaliteit

De waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater voldoet op veel plaatsen nog niet aan de eisen. In 2027 moet worden voldaan aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Het creëren van schone en ecologisch gezonde watersystemen vereist veel aandacht van de provincie en waterschappen, onder andere door beekherstel, beperking van vervuiling en aanleg van buffers en natuurvriendelijke oevers.

Vervuiling van het grondwater is onomkeerbaar en drinkwaterzuivering wordt steeds moeilijker en duurder. Wij pleiten daarom voor beleid dat verontreiniging van oppervlaktewater en grondwater door bijvoorbeeld mest en bestrijdingsmiddelen voorkomt. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied zal veel kansen bieden om de thema's water, natuur, stikstof en klimaat integraal in het landschap op te pakken.

3.3 Drinkwater

De toenemende droogte en stijgende vraag naar drinkwater zetten de drinkwaterwinning onder druk. Tegelijkertijd worden in steeds meer winningen ongewenste stoffen aangetroffen. Het is voor de drinkwaterbedrijven een uitdaging om te blijven zorgen voor voldoende drinkwater van goede kwaliteit. Wij willen dat de grondwaterbeschermingsgebieden beter worden beschermd en dat toepassing van kunstmest en bestrijdingsmiddelen wordt uitgesloten. Naast het zoeken naar nieuwe winningslocaties is het van belang om zoveel mogelijk kraanwater te besparen door gedragsverandering en door gebruik te maken van innovatieve oplossingen. Er zijn voldoende regen- en grijswatersystemen op de markt die voldoen aan wet- en regelgeving en die inpasbaar zijn in de meeste woningen. De provincie kan de implementatie

van de regenwater- en waterrecyclesystemen onder andere stimuleren door deze op te nemen in de regionale woonakkoorden en een actieve bijdrage leveren in de informatievoorziening. In samenwerking met gemeenten kan er een subsidieregeling worden geopend om te voorzien in een tegemoetkoming van de installatie- en aanschafkosten. Het meest efficiënt is om nieuwbouwwoningen direct te voorzien van een regen- of grijswatersysteem. Op deze manier kan veel drinkwater worden bespaard.

3.4 Waterschappen

De provincie stelt duidelijke regels en normen op om de waterschappen te laten zorgen voor voldoende aanvoer van zoet water in tijden van droogte. Hierbij moeten we steeds de keuze maken tussen verschillende belangen. De agrarische bedrijven moeten genoeg ruimte en mogelijkheden houden voor een duurzame bedrijfsvoering, maar daarnaast moeten de natuurbelangen worden gediend én moeten huishoudens van drinkwater worden voorzien. Klimaatadaptatie begint met klimaatacceptatie: we moeten weer leren om te leven met het water. De regel 'peil volgt functie' maakt plaats voor het principe 'functie volgt peil'.

Onze keuzes

- ⊕ Door te blijven investeren in de aanleg van natuurlijke klimaatbuffers draagt de provincie bij aan een robuuste natuur, zodat we in toekomstige situaties beter bestand zijn tegen weersextremen;
- ⊕ De provincie werkt samen met waterschappen, gemeenten en grondeigenaren aan aanpassing van het landschap om water langer vast te houden en beter te bergen. Dit gaat samen met het stimuleren van natuurinclusieve landbouw, inclusief het vergoeden van groene en blauwe diensten;
- ⊕ Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) zal zoveel mogelijk worden benut om het watersysteem robuust te maken en de waterkwaliteit te verbeteren;



- ⊕ Nieuwbouw in de uiterwaarden wordt uitgesloten, tenzij door bijvoorbeeld drijvende woningen zowel veiligheid als waterberging kan worden gegarandeerd;
- ⊕ De provincie bouwt actief de vergunningen af voor grondwateronttrekking door de industrie; De provincie blijft inzetten op campagnes om drinkwatergebruik door huishoudens te verlagen (met name douchen en tuin sproeien). Wij willen pilots voor het gebruik van regenwater voor het doorspoelen van het toilet en het wassen van de auto. Bij nieuwbouw worden gescheiden watersystemen verplicht;
- ⊕ De provincie blijft zich bij het Rijk inzetten voor hogere prijzen van drinkwater bij hoog verbruik;
- ⊕ De provincie werkt met de landbouwsector aan methoden die beregening minder vaak en minder snel nodig maken (onder meer gewaskeuze, niet-kerende grondbewerking, bodembedekking, verhogen bodemorganische stof). Om de grondwatervoorraden niet verder te laten slinken kan het in sommige gebieden in droge periodes eerder nodig zijn om beregeningsverboden in te stellen;
- ⊕ Chemische bestrijdingsmiddelen en kunstmest worden verboden in grondwaterbeschermingsgebieden ter bescherming van de drinkwaterkwaliteit;
- ⊕ De provincie maakt met de Waterschappen een gezamenlijk actieplan voor de volledige implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De provincie zet de samenwerking met boeren, waterschap en Vitens in Waterwijs Boeren voort. Waar nodig komt de provincie met maatwerkregels voor bescherming van de grondwaterkwaliteit. Het water dient uiterlijk in 2027 aan de kwaliteitseisen van de KRW te voldoen;
- ⊕ Provincies zoeken naar 'meekoppelkansen' om bij projecten door waterschappen ook direct natuurdoelen en recreatievoorzieningen te realiseren;
- ⊕ De provincie maakt met de waterschappen een plan voor de aanpak van watervervuiling en zwerfafval door recreatie- en binnenvaartschepen. Alle schepen hebben een vuilwatertank, maar deze tank wordt zelden gebruikt. Er komt meer voorlichting over het gebruik van deze tanks en het inleveren van afval. Er komt een betere handhaving.